

Temanotat

**Irak: Væpnede grupper og militser –
en summarisk oversikt**

© Landinfo 2016

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

This report sets out to shed some light over the most important militant groups active or recently active in the current Iraqi conflict. ISIL is currently the most dominant among the Sunni groups. In the variety of other Sunni groups, some have been able to launch efficient attacks and exert influence in parts of the country. However, most of these groups now appear to be marginalized by ISIL.

The Shia militias are united under the umbrella organization *Hasd al-Shaabi*, or Popular Mobilisation Units (PMU). The PMU organizes mainly four unofficial blocs: Iranian-backed militias, militias loyal to powerful Shia political factions, pro-Sistani militias backed by the Shrine foundations, and non-Shia militias that include Sunnis and other minorities.

SAMMENDRAG

Dette notatet belyser de viktigste militante grupperingene som er eller har vært aktive i den nåværende irakiske konflikten. På sunnisiden er for tiden ISIL den klart mest dominerende gruppen. I mangfoldet av andre sunnigrupper finnes store og små fraksjoner, som i varierende grad har kunnet iverksette effektive angrep og øve innflytelse i deler av landet. De fleste av disse gruppene synes nå å være marginalisert av ISIL.

Sjiagruppene er løselig samlet under paraplyorganisasjonen *Hasd al-Shaabi*, som på engelsk oversettes til Popular Mobilisation Units (PMU). PMU kan sies å bestå av fire hovedsegmenter: Iran-støttede militser, militser lojale til mektige sjiapolitiske fraksjoner, pro-Sistani militser underlagt sjiahelligdommenes stiftelser, samt sunnimilitser og andre minoritetsbaserte militser som er tilknyttet PMU.

INNHold

1. Innledning	6
2. Sunnimuslimske grupper	6
2.1 Generelt	6
2.2 ISIL (Den islamske stat i Irak og Levanten).....	7
2.2.1 <i>ISILs kontroll- og operasjonsområder i Irak</i>	8
2.3 Naqshbandi-hæren (JRNT).....	8
2.4 General Military Council of Iraqi Revolutionaries (GMCIR).....	9
2.4.1 <i>JRTN/GMCIR og ISIL</i>	10
2.5 Islamic Army in Iraq (IAI)	10
2.5.1 <i>Forholdet til ISIL</i>	11
2.6 Jaysh al-Mujahidin (JM).....	11
2.6.1 <i>Strid med ISIL</i>	11
2.7 Ansar al-Islam (AI).....	12
2.7.1 <i>Sammenslåingen med ISIL i 2014</i>	12
2.8 Nye sunnigrupper i opposisjon til ISIL	12
3. Sjiadominerte grupper – Popular Mobilisation Units (PMU)	13
3.1 Generelt	13
3.2 Iran-støttede grupper.....	14
3.2.1 <i>Asa'ib Ahl al-Haq (AAH)</i>	14
3.2.2 <i>Badr-organisasjonen</i>	15
3.2.3 <i>Kata'ib Hizbollah (KH)</i>	16
3.2.4 <i>Khorasani-brigadene</i>	16
3.2.5 <i>Kata'ib al-Imam Ali</i>	16
3.2.6 <i>Kata'ib Jund al-Imam</i>	17
3.2.7 <i>Harakat Hizbollah al-Nujaba</i>	17
3.3 Militser lojale til sjiapolitiske fraksjoner.....	17
3.3.1 <i>Saraya al-Salam (Fredsbrigadene)</i>	17
3.3.2 <i>Grupper lojale til Det Islamske Høyesterådet (ISCI) og Ammar al-Hakim</i>	18
3.4 Pro-Sistani militser underlagt sjiahelligdommenes stiftelser.....	18
3.5 Sunnimilitser og andre minoritetsbaserte militser innen PMU.....	18
3.6 Andre militser tilknyttet PMU	19
3.7 PMU-militsenes operasjonsområder.....	20
4. Referanser	21
4.1 Skriftlige kilder.....	21
4.2 Muntlige kilder	25

1. INNLEDNING

Dette notatet belyser de viktigste militante grupperingene som er eller har vært aktive i den nåværende irakiske konflikten. Notatet tar først for seg sunnigruppene som oppjonerer mot den irakiske regjeringen, og dernest de hovedsakelig sjiamuslimske gruppene som er mobilisert til kamp mot ISIL på regjeringens side. Beskrivelsen av de enkelte gruppene legger vekt på historikk, aktiviteter og operasjonsområder, og det gis kun en kortfattet fremstilling av gruppenes ideologiske/politiske ståsted. Forholdet mellom noen av gruppene er også belyst, særlig de mindre sunnigruppenes relasjon til ISIL. Notatet har ikke til hensikt å gi et bilde av den rådende konfliktsituasjonen i Irak.

Informasjonen notatet bygger på, er med noen få unntak hentet fra åpent tilgjengelig kildemateriale.

På sunnisisiden er ISIL den klart mest dominerende gruppen. I mangfoldet av andre sunnigrupper finnes store og små fraksjoner, som i varierende grad har kunnet iverksette effektive angrep og øve innflytelse på lokalt plan. Mange av disse gruppene har etter hvert fått et problematisk forhold til ISIL, og deler ikke deres langsiktige mål for Irak. Likevel har de det til felles med ISIL at de motsetter seg den irakiske regjeringen og en tilbakevending av irakiske sikkerhetsstyrker i sunnienes kjerneområder (Adnan & Reese 2014, s. 9-10). Per i dag synes ISIL å ha marginalisert disse gruppene (Wing 2015).

Sjiagruppene fremstår som noe mer samlet under paraplyorganisasjonen *Hasd al-Shaabi*, som på engelsk oversettes til Popular Mobilisation Units (PMU). Mobiliseringen av eksisterende og nye militser til PMU startet sommeren 2014, etter at ISIL hadde erobret Mosul og den irakiske hæren brøt sammen. Selv om sjiamilitsernes rolle i kampene mot ISIL har vært helt avgjørende, har forholdet mellom regjeringen og PMU blitt mer anstrengt det siste året. Dette skyldes særlig enkelte militseres overgrep mot sunnibefolkningen i gjenerobrede områder av Irak. Det er også en del intern rivalisering og maktkamp i PMU, kanskje særlig mellom militser som fremmer iranske interesser i Irak og mer nasjonalistiske grupperinger, og mellom militser som støtter ulike sjiapolitiske fraksjoner. Samtidig er det faktum at flere sunnimilitser og andre minoritetsbaserte militser har begynt å delta i PMU, en indikasjon på at organisasjonen er inkluderende og forener irakere i kampen mot ISIL.

2. SUNNIMUSLIMSKE GRUPPER

2.1 GENERELT

De sunnimuslimske opprørsgruppene i Irak blomstret opp igjen i 2013-2014, etter at mange av dem hadde hatt liten aktivitet i flere år. De fleste av dem deltok i sunniopprøret etter Saddam Husseins fall, men hadde gradvis mistet sin betydning og slagkraft som følge av koalisjonsstyrkenes intensiverede innsats mot al-Qaida i Irak (AQI) i 2007-2008 (The Surge).

Ny mobilisering fulgte da tidligere statsminister Maliki konsoliderte kontrollen med det politiske, militære og sikkerhetsmessige apparatet i årene etter amerikanernes tilbaketrekking i desember 2011. Følgene av dette var at den sunnimuslimske befolkningen følte seg stadig mer tilsidesatt, og at splittelsen mellom de sekteriske gruppene i Irak igjen økte. I løpet av 2013 fikk protestbevegelsen mot Maliki en stadig mer voldelig karakter, og sunnienes oppslutning om militante motstandsgrupper ble mer uttalt (Adnan & Reese 2014, s. 10; Landinfo & Migrationsverket 2014, s. 8).¹ Dette la grunnen for ISILs maktovertakelse i store deler av det sunnidominerte Irak fra juni 2014.

Mens ISIL fører en landsdekkende kampanje i Irak, har de øvrige motstandsgruppene en mer avgrenset eller lokal forankring. Mange av disse gruppene inngikk en løs samarbeidsavtale med ISIL om å ta del i sommeroffensiven i 2014. Kombinasjonen av ISILs enorme militære ressurser og de andre gruppenes lokale forankring og støtte, resulterte i erobringen av viktige sunnidominerte byer og områder (Khan 2014; Wing 2015; Stanford University 2015h).

I 2014-2015 skal flere av de mindre gruppene enten ha mistet sine medlemmer til ISIL, lagt ned sine aktiviteter, eller gått i oppløsning (Wing 2015). I mai 2015 uttalte Aymenn Jawad al-Tamimi ved Middle East Forum (som gjengitt i Wing 2015) at de ulike sunnifraksjonene stort sett var blitt irrelevante og ikke lenger hadde noen betydning for den generelle sikkerhetssituasjonen i Irak.

I det følgende vil vi belyse de sunnigruppene som har markert seg sterkest i den nåværende konflikten. Vi vil også forsøke å skissere hva slags forhold de enkelte har/har hatt til ISIL.

2.2 ISIL (DEN ISLAMSKES STAT I IRAK OG LEVANTEN)

ISIL (Den Islamske Stat i Irak og Levanten) eller IS (Den Islamske Stat)² er nå den dominerende av de sunnimuslimske gruppene, i egenskap av å være den største og mest ressurssterke. ISIL er en tungt bevæpnet islamistgruppe, som har som hovedmål å erobre territorium og opprette et kalifat basert på en svært ytterliggående tolkning av islam og sharia. Militær profesjonalitet, religiøs ensretting og ekstrem vold er virkemidler ISIL har tatt i bruk for å vinne kontroll over territorium og befolkning.

ISIL har sin opprinnelse i al-Qaida-nettverket i Irak (AQI) og paraplyorganisasjonen Islamic State of Iraq (ISI), som ble opprettet av AQI for et større antall jihadistiske smågrupper i 2006 (Landinfo 2013, s. 6). AQI og ISI gjorde seg beryktet for sine angrep både på koalisjonsstyrkene, irakiske militære, sivile irakere og internasjonale hjelpearbeidere under den amerikansk-ledede okkupasjonen av Irak (2003-2011).

¹ Hendelser som nøret opp under misnøyen blant sunnimuslimene, var bl.a. avsettelsen av, og den senere dødsdommen mot, den sunnimuslimske visepresidenten Tareq Hashimi i 2012, og de etterfølgende terroranklagene mot finansminister Rafi al-Issawi, også sunnimuslim. Hendelsene utløste storstilte protester i Anbar, Salah al-Din, Ninewa, Kirkuk og Diyala, samt i sunninabolag i Bagdad. Demonstrantene krevde statsministerens avgang og løslatelse av sunnimuslimske fanger som satt inne uten lov og dom. Etter den irakiske hærens angrep på en protestleir i Hawija (Kirkuk) i april 2013, hvor 20 demonstranter ble drept og over 100 såret, ble protestene voldelige, og ISIL og andre væpnede motstandsgrupper fikk innpass og fotfeste. I desember 2013 brøt det så ut kamper i Ramadi etter at hæren med makt fjernet demonstranter der. Da hæren litt senere trakk seg ut i et forsøk på å dempe uroen, stormet ISIL inn og tok kontrollen (Adnan & Reese 2014, s. 10, 12; Landinfo & Migrationsverket 2014, s. 8,14).

² På arabisk går gruppen under akronymet *Daesh* (*Dawlat al-Islamiyah fi al-Iraq wa'l Sham*).

Deres innflytelse gikk sterkt tilbake i perioden fra 2007 til 2011, da nedgangen nådde sitt bunnpunkt (Stanford University 2016d).

Gjennom 2012 gjenoppsto AQI/ISI som en profesjonell militær styrke, under ledelse av Abu Bakr al-Baghdadi, som hadde tatt over i 2010. Gruppen gjennomførte et økende antall terroraksjoner, bl.a. de spektakulære aksjonene «Breaking the Walls»³ i 2012 og «Soldiers' Harvest»⁴ året etter (Stanford University 2016b). I takt med opptrappingen av krigen i Syria, utvidet AQI/ISI sitt operasjonsområde til å dekke både Syria og Irak, noe navneendringen til Islamic State of Iraq and Sham (ISIS) / Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL) gjenspeiler (Landinfo 2013, s. 6).

I februar 2014 ble det så brudd mellom AQI og ISIL. Mye av bakgrunnen var at al-Qaida ønsket at den al-Qaida-tilknyttede al-Nusra-fronten i Syria skulle ta seg av Syria, og at ISIL skulle holde seg til Irak. Men ISIL hadde større ambisjoner og ønsket tilstedeværelse i både Syria og Irak. Splittelsen materialiserte seg etter væpnede sammenstøt mellom ISIL og Nusra-fronten (Stanford University 2016d).

Fra og med januar 2014 begynte ISIL å erobre landområder i det vestlige Irak, etter å ha infiltrert dem i lengre tid. I løpet av sommeren 2014 var hele Ninewa i tillegg til betydelige områder av provinsene Anbar, Salah al-Din, Kirkuk og Diyala kommet under ISILs kontroll. På den tiden utelukket man heller ikke at ISIL også ville forsøke å erobre hovedstaden Bagdad.

Den 29. juni 2014 endret gruppen navn til den Islamske Stat (IS)⁵ og erklærte et islamsk kalifat med Abu Bakr al-Baghdadi som kalif. Alle landets muslimer ble oppfordret til å sverge troskap til kalifatet og Baghdadi (Stanford University 2016d).

2.2.1 ISILs kontroll- og operasjonsområder i Irak

ISILs ekspansjonsperiode varte fra juni 2014 til mai 2015, med enkelte betydelige tilbakeslag underveis (Diplomatkilde 2016). Per mai 2016 kontrollerer og styrer ISIL fortsatt deler av provinsene Ninewa, Anbar, Salah al-Din og Kirkuk, og opererer også i Bagdad og provinsen Babil. Gruppen utfører dessuten enkelte aksjoner i KRI og i sjiaprovinsene i syd, men mangler faste tilholdssteder der.

ISIL slåss defensivt for å bevare sitt fotfeste i deler av provinsene Salah al-Din og Kirkuk, og de er trent langt tilbake i Anbar.

Institute for the Study of War (ISW) sitt kart fra 23. mai 2016 viser hvor ISIL nå har kontroll (se ISW 2016b).

2.3 NAQSHBANDI-HÆREN (JRNT)

Ideologisk sett er Naqshbandi-hæren (*Jaysh Rijal al-Tariqa al-Naqshbandia*, JRTN) å betrakte som en nasjonalistisk gruppe med mål om å gjenforene Irak og alle landets religiøse og etniske grupper under en sekulær regjering. Gruppen er anti-iransk og søker å styrte regjeringen i Bagdad (Stanford University 2015e).

³ Denne kampanjen bestod av en serie med store VBIED-angrep (vehicle-borne improvised explosive devices) og åtte fengselsangrep med påfølgende rømninger av al-Qaida-fanger.

⁴ Her var angrepene rettet mot irakiske sikkerhetsstyrker.

⁵ I dette notatet bruker vi betegnelsen ISIL selv om gruppen selv har endret navn.

JRTN har vært aktiv siden november/desember 2006, og sammen med GMCIR (se kapittel 2.4) betegnes den som den nest mektigste opprørsgruppen i Irak (Stanford University 2015e).

Gruppen springer ut av tidligere president Saddam Husseins Ba'th-parti. Mange av gruppens medlemmer var tidligere ledere innen Saddam Husseins regime og militære, og helt fra starten av har JRTN vært ledet av Husseins visepresident Izzat al-Douri (Adnan & Reese 2014, s. 13). Med utgangspunkt i dette miljøet har gruppen hatt en særlig tilgang på militær kompetanse.

JRTN er konsentrert i Salah al-Din, Ninewa, Tikrit og Kirkuk, men har også operert i Diyala og Anbar. Gruppen har vært særlig aktiv i og rundt byene Mosul og Hawija (Kirkuk provins), samt i områder der kurdiske styrker har de facto kontroll. Blant annet var JRTN ansvarlig for beslagleggelsen av fem viktige broer i Mosul da byen ble erobret 10. juni 2014, og skal også ha deltatt i erobringen av Fallujah i januar 2014 (Stanford University 2015e).

I likhet med de andre sunnigruppene, skal heller ikke JRTN ha klart å stå imot ISIL og skaffe seg egne innflytelsesområder. Ifølge Aymenn Jawad al-Tamimi (som sitert i Wing 2015) hadde JRTN per mai 2015 fortsatt tilstedeværelse i ISIL-kontrollerte områder som Mosul, dog uten å ha noen faktisk innflytelse der. Heller ikke i Tikrit og omkringliggende områder, der mange trodde at JRTN skulle kunne hevde seg mot ISIL, har dette skjedd. Al-Tamimi fremholder imidlertid at gruppen fortsatt har tilhold og støtte på landsbygda i Kirkuk (Wing 2015).

2.4 GENERAL MILITARY COUNCIL OF IRAQI REVOLUTIONARIES (GMCIR)

Ideologisk har General Military Council of Iraqi Revolutionaries (GMCIR) samme ståsted som JRTN, og ifølge flere kilder (Adnan & Reese 2014, s. 13; BBC 2014) har sannsynligvis JRTN spilt en viktig rolle i opprettelsen av gruppen. GMCIR anses for øvrig å være frontgruppen for JRTN, og muligens også for de såkalte 1920-brigadene⁶ (Wing 2015). Gruppen rekrutterer fra sunnistammer, og det skal være mange *Sahwa*-veteraner⁷ og Ba'thister med militær rang blant medlemmene (Stanford University 2015e; Heras 2014).

GMCIR kunngjorde sin tilblivelse på Twitter 15. januar 2014, i kjølvannet av irakiske sikkerhetsstyrkers angrep på sunnidemonstranter i Anbar-provinsen. I ukene forut for dette skal lokale militære råd ha oppstått i bl.a. Anbar, Fallujah, Mosul, Salah al-Din, Kirkuk, Bagdad og Diyala, og med GMCIRs kunngjøring ble disse lokale rådene slått sammen til én organisasjon (Adnan & Reese 2014, s. 13).

I 2014 skal GMCIR ha publisert daglige rapporter på sosiale media med beskrivelser av angrep de angivelig har stått bak. Ifølge ISW (Adnan & Reese 2014, s. 14) synes ikke angrepene å ha vært nasjonalt koordinert, men snarere isolerte småskala-

⁶ De revolusjonære 1920-brigadene kjempet mot koalisjonsstyrkene under det første sunniopprøret, men gruppens aktiviteter gikk kraftig ned etter 2008, og den skal ikke ha foretatt noen store angrep siden den amerikanske tilbaketrekkingen (Stanford University 2015c). Gruppen er i dag liten sammenlignet med for eksempel JRTN, og ifølge ISW (Adnan & Reese 2014, s. 18) utgjør den sannsynligvis bare en brøkdel av sin tidligere styrke. Fra og med mai 2014 skal 1920-brigadenes nettkommunikasjon ha vært knyttet til GMCIRs aktiviteter, hvilket kan antyde at de to gruppene er knyttet sammen (Adnan & Reese 2014, s. 18).

⁷ Sahwa er en arabisk betegnelse på sunnimuslimske, stammebaserte militser som tidligere på 2000-tallet ble opprettet for å bekjempe al-Qaida i sunnimuslimske områder i Irak.

aksjoner utført av de lokale rådene. Like fullt skal GMCIR ha spilt en rolle ved erobringen av Mosul, og ISW utelukker ikke at gruppen kan ha hatt en viss innflytelse på nabolagsnivå i byen (Adnan & Reese 2014, s. 14).

Ifølge Aymenn Jawad al-Tamimi (som sitert i Wing 2015) har også GMCIR mistet innflytelse og relevans til ISIL. Dette gjenspeiles også på gruppens hjemmeside, hvor det per mai 2015 kun ble publisert offisielle uttalelser og rapporteringer om regjeringens overgrep.

2.4.1 JRTN/GMCIR og ISIL

Selv om det ideologisk og strategisk sett er store ulikheter mellom ISIL og JRTN/GMICR, skal det skal ha vært flere tilfeller av samarbeid mellom dem i 2014. Motstanden mot den irakiske regjeringen og felles mål for Irak på kort sikt, har gjort dem til «usannsynlige allierte» (Adnan & Reese 2014, s. 15). Blant annet trengte ISIL de tidligere Ba'thistene til å styre, og de hadde neppe klart å ta Mosul og andre landområder uten støtte fra de tidligere Ba'th-tilknyttede klanene (Heras 2014). ISILs leder al-Baghdadi ble for øvrig kjent med flere tidligere Ba'thister mens han satt i amerikansk fangenskap i 2004-2008, og mange av disse sluttet seg senere til ham (Peled 2015).

Uoverensstemmelsene synes imidlertid å ha blitt mer fremtredende ettersom ISIL konsoliderte sin makt. Særlig angrepene på etniske og religiøse minoriteter er i strid med JRTNs og GMCIRs nasjonalistiske ideologi. ISILs militære styrke har imidlertid gjort det vanskelig for de to andre gruppene å hevde seg der det er slike uoverensstemmelser (Adnan & Reese 2014, s. 15).

Det skal likevel ha vært direkte sammenstøt mellom gruppene, særlig i Hamrin-området, et fjellområde som strekker seg fra grensen til Iran i Diyala, gjennom det nordlige Salah al-Din, det sørlige Kirkuk og til Tigris-elven. Dette er en høyborg for både ISIL og JRTN (Adnan & Reese 2014, s. 16).

Om det har vært noen særlig koordinering mellom ISIL og JRTN/GMCIR sommeren 2014, ble den i så fall raskt oppløst etter hvert som ISIL konsoliderte sin territoriale kontroll i 2014. Det har også blitt påpekt at det faktisk at sentrale personer innenfor ISIL har en fortid i Saddam Husseins sikkerhetsapparat, ikke nødvendigvis betyr at de er Ba'thister med en hemmelig allianse til JRTN (Al-Tamimi 2015).

2.5 ISLAMIC ARMY IN IRAQ (IAI)

Islamic Army in Iraq (IAI) var tidligere en av de store væpnede sunnigruppene som ble dannet etter 2003 (Bayoumi & Harding 2014). Gruppen ledes av Ahmed al-Dabash og betegnes som en nasjonalistisk og moderat islamistisk gruppe, idet den kjemper for selvstyrte regioner for sunnier og sjiaer innenfor dagens irakiske grenser (Stanford University 2015a).

I likhet med andre grupper som var aktive under okkupasjonen, dalte også IAIs aktiviteter etter 2008. Etter den amerikanske tilbaketrekkingen ved utgangen av 2011, ble gruppen formelt oppløst, mens dens ledere og mange av medlemmene etablerte en politisk gruppe kalt Sunni Popular Movement (Stanford University 2015a).

IAI dukket opp igjen som militær aktør på slutten av 2013, i kjølvannet av sammenstøtene i Anbar, men nå som en betydelig mindre og svakere organisasjon

(Stanford University 2015a). Ifølge ISW (Adnan & Reese 2014, s.19) har gruppen sannsynligvis utført moderate angrep på irakiske sikkerhetsstyrker.

Ifølge IAI selv (som gjengitt i Adnan & Reese 2014, s. 19) hadde de per oktober 2014 tilstedeværelse i Ramadi, Udham (Ninewa), Sadia/Sadiyah (Diyala) og Fallujah. Historisk sett har gruppen vært mest aktiv i Salah al-Din og Diyala (Stanford University 2015a; BBC 2014).

Landinfo finner lite informasjon om IAIs aktiviteter siste år. I henhold til Aymenn Jawad al-Tamimi (som gjengitt i Wing 2015) skal gruppen stort sett ha gått i oppløsning.

2.5.1 Forholdet til ISIL

Sommeren og høsten 2014 skal IAI ha kjempet på ISILs side, først under erobringen av Mosul og dernest under fremrykningen mot Bagdad fra Anbar. Senere har IAI distansert seg tydeligere fra ISIL (Stanford University 2015a). Ifølge ISW (Adnan & Reese 2014, s. 20) balanserer lederen Dabash mellom å fornekte IAIs relasjon til ISIL på den ene siden, og å anerkjenne ISILs rolle som militær aktør på den andre. Manglende troskapsavleggelse til ISIL kan ha vært årsaken til at det kom til væpnede sammenstøt mellom de to gruppene i Sadia/Sadiyah (Diyala) den 14. juli 2014, noe som resulterte i tap på begge sider (Adnan & Reese 2014, s. 20).

2.6 JAYSH AL-MUJAHIDIN (JM)

Jaysh al-Mujahidin (JM), eller Mujahidin Army, er en mer ytterliggående salafist-jihadistisk gruppe (Stanford University 2015d). JM har vært militært aktiv i Irak siden utgangen av 2004, og frem til 2011 var koalisjonsstyrkene i Irak hovedmålet for gruppens angrep (Adnan & Reese 2014, s. 21; Stanford University 2015d).

Etter den amerikanske tilbaketrekkingen i 2011 ble det stille rundt JM. Det synes uklart om gruppen gikk i oppløsning, eller bare hadde liten kjent aktivitet. JM kom imidlertid på banen igjen i 2013-2014, og gjenopptok raskt operasjoner mot irakiske sikkerhetsstyrker og sjiamilitser i Anbar, Hamrin-området og i og rundt Bagdad (Stanford University 2015d). Ifølge ISW (Adnan & Reese 2014, s. 21) har JM stått bak angrep i deler av Anbar og Kirkuk, særlig mot stasjonære mål tilhørende de irakiske sikkerhetsstyrkene (ISF), og var bl.a. delaktig i sunniopprørernes overtakelse av Fallujah i januar 2014 (Middle East Eye 2014).

JM har hatt en betydelig tilstedeværelse i al-Garma-distriktet (også stavet al-Karma) nær Fallujah, og hevder selv (som gjengitt i Adnan & Reese 2014, s. 21) dessuten å være til stede i Taji (Salah al-Din), Kirkuk og Baiji (Salah al-Din).

2.6.1 Strid med ISIL

JM kom tidlig i konflikt med ISIL, blant annet i Garma-distriktet i Anbar. I august 2014 krevde ISIL at JM måtte forlate området dersom de ikke erklærte troskap til Baghdadi. Etter konfrontasjoner trakk JM seg ut av området 22. august, og kort tid etter erklærte ISIL sin egen «Fallujah provins» (Adnan & Reese 2014, s. 22; Wing 2015). Etter dette skal JM ha vært marginalisert av ISIL (Wing 2015).

2.7 ANSAR AL-ISLAM (AI)

Ansar al-Islam er en jihadistgruppe også kjent som *Ansar al-Sunnah* og *Jamaat Ansar al-Islam*. AI var opprinnelig en kurdisk gruppe, som ble dannet i 2001⁸, men senere utvidet AI seg til også å omfatte en stor del sunniarabere fra både Irak, Saudi-Arabia og Jemen (Stanford University 2015b).

AI stod bak en rekke angrep under okkupasjonen, og opprettholdt sin aktivitet også etter at amerikanerne trakk seg ut av Irak. Gruppen fortsatte da å angripe den irakiske regjeringen og dens sikkerhetsstyrker, samt kurdiske Peshmerga-styrker. Majoriteten av angrepene fant sted i og rundt Mosul og Kirkuk, men etter at sunniopprøret startet, skal AI ha fått en liten tilstedeværelse i Anbar (særlig i Fallujah-området), og muligens også hatt en rolle i erobringen av Tikrit. Etter hvert etablerte gruppen en gren i Syria (Stanford University 2015b; BBC 2014; Adnan & Reese 2014, s. 23).

2.7.1 Sammenslåingen med ISIL i 2014

Siden ISIL for alvor ble en makt å regne med i Irak i 2013-2014, har forholdet til AI vaklet mellom nært samarbeid og væpnet konflikt. AI støttet etableringen av et islamsk kalifat, men mente ISILs kunngjøring av seg selv som en stat og leder av det islamske kalifatet var både forhastet og upassende, og motsatte seg også ISILs forsøk på å tvinge AI under sitt lederskap (Stanford University 2015b; BBC 2014).

Disse uoverensstemmelsene medførte flere sammenstøt, både i Irak og i Syria, og i mai 2014 erklærte AI krig mot ISIL. Det skal derfor ha kommet som en stor overraskelse da AI i slutten av august kunngjorde at 50 av dens ledere hadde sverget troskap til Baghdadi, og at AI offisielt hadde gått inn i ISIL. Angivelig skal omtrent 90 prosent av gruppens irakiske medlemmer ha sluttet seg til ISIL, selv om den syriske grenen avviste sammenslåingen og fortsatte å motsette seg ISIL (Stanford University 2015b).

Aymenn Jawad al-Tamimi (som sitert i Wing 2015) betrakter AI nå som en de facto nedlagt gruppe i Irak, ettersom ISIL har fortsatt å jakte ned de gjenværende medlemmene.

2.8 NYE SUNNIGRUPPER I OPPOSISJON TIL ISIL

Harmen forårsaket av ISILs ødeleggelse og overgrep i sunniområder, har ført til fremveksten av nye, lokale motstandsgrupper i 2014. Blant disse kan nevnes *Kata'ib al-Mosul*, *Harakat Ahrar al-Mosul* og *Kata'ib al-Hamza* (Al-Tamimi 2014). Alle disse er anti-sekteriske og ønsker å fordrive ISIL fra Irak. Gruppene nekter også for å stå i ledtog med JRTN, etter påstander om dette (Al-Tamimi 2014, s. 4).

Landinfo kjenner ikke til om disse gruppene kan ha inngått noe samarbeid med PMU (se kapittel 3), men vi konstaterer at de står i opposisjon til ISIL.

Kata'ib al-Mosul (Mosul-brigadene) ble først kunngjort i juli 2014 og har en medlemsstokk bestående av tidligere militæroffiserer under Ba'th- regimet. Gruppen kjemper for å befri Mosul fra ISIL og samarbeider delvis med de irakiske sikkerhetsstyrkene (Iraq Oil Report 2015). Kata'ib al-Mosul skal ha vært knyttet til

⁸ Da under navnet Jund al-Islam. Gruppen sprang ut av Islamic Movement of Kurdistan (IMK) (Stanford University 2015b).

den kjente sunnimuslimske politiker, og tidligere visepresident, Osama al-Nujafi (Al-Tamimi 2014, s. 1-2; Iraq Oil Report 2015).

Harakat Ahrar al-Mosul opererer også i Mosul, hvor gruppen har utført småskala-aksjoner mot ISIL-mål, samt publisert navn og fotografier av påståtte ISIL-kollaboratører. I september 2014 annonserte gruppen at dens militære formasjoner heretter skulle operere under navnet Fursan Ninawa. Samtidig gikk det rykter om en mulig sammenslåing med Kata'ib al-Mosul (Al-Tamimi 2014, s. 3-4).

Kata'ib al-Hamza er en stammebasert styrke som skal ha oppstått i Anbar i slutten av august 2014, nærmere bestemt i den regjeringskontrollerte byen Haditha vest i provinsen. Her kjemper den for å holde militante grupper ute, og forplikter seg til å støtte den irakiske hær og politi i deres militære operasjoner. Like fullt identifiserer den seg ikke nødvendigvis med den irakiske regjeringen (Al-Tamimi 2014, s. 4).

Kata'ib Sayf al-Haq er en annen gruppe, som primært opererer i nærheten av Tikrit i Salah al-Din. Gruppen skal bestå av tidligere militære og etterretningsoffiserer fra Saddam-regimet (Al-Tamimi 2014, s. 5).

Landinfo finner ingen rapporteringer om disse gruppene aktiviteter siste år.

3. SJIADOMINERTE GRUPPER – POPULAR MOBILISATION UNITS (PMU)

3.1 GENERELT

Etter at ISIL tok territoriell kontroll over store deler av Irak i juni 2014, samlet de sjiadominerte militene seg i paraplybevegelsen Popular Mobilisation Units (PMU), eller *Hashd al-Shaabi* på arabisk. PMU rommer omlag 40 militser (Tollast 2016), herunder de etablerte sjiamuslimske militgruppene, samt nye frivillige enheter som ble mobilisert av sjiamuslimenes øverste religiøse leder i Irak, Ayatollah al-Sistani. Etter Mosuls fall utstedte Sistani en religiøs erklæring – *fatwa* – som oppfordret alle som kunne til å bidra i kampen mot ISIL. Ifølge Global Security (u.å.) ble Hashd al-Shaabi raskt en sekkebetegnelse for irakiske paramilitære sjiastyrker av halvoffisiell karakter.

Offisielt er PMU-styrkene ledet av de irakiske væpnede styrkene, som rapporterer til lederen av det nasjonale sikkerhetsrådet, Faleh al-Fayad (Knights, Smyth & Ali 2015; Global Security u.å.). I realiteten er imidlertid mange av PMU-enhetene kontrollert av Iran-støttede politiske grupper i Irak. PMU har en betydelig militær slagkraft, som ifølge forskere tilknyttet Washington Institute (Knights, Smyth & Ali 2015) dobler Iraks samlede offensive potensiale.

PMU omfatter grupper med til dels motstridende interesser, særlig med tanke på hvordan de vurderer støtten fra Iran. Mens de gruppene som står Iran nærmest, skal ha hatt en tendens til å ignorere regjeringens instruksjoner, har grupper lojale til religiøse ledere som Sistani, Moqtada al-Sadr og Ammar al-Hakim, vært mer tilbøyelige til å støtte irakiske myndigheter (Habib 2015).

Senere har også sunnimuslimene og minoritetsgrupper enten opprettet egne militære enheter innenfor PMU, eller de deltar i allerede eksisterende grupper (Tollast 2016; Kalin 2016).

Man deler gjerne PMU inn i fire blokker, basert på lignende formål og interesser snarere enn formelle allianser (Gulmohamad 2016; Leder for en irakisk frivillig organisasjon, møte i Amman mars 2016):

- Iran-støttede militser
- Militser lojale til mektige sjiapolitiske fraksjoner
- Pro-Sistani militser underlagt sjiahelligdommenes stiftelser
- Sunnimilitser og andre minoritetsbaserte militser tilknyttet PMU

I det følgende omtaler vi noen av de mest kjente PMU-militsene.

3.2 IRAN-STØTTEDE GRUPPER

Gruppene med nære forbindelser til Iran kjennetegnes bl.a. ved at de er finansiert og trent av den iranske Revolusjonsgarden (Landinfo 2013, s. 11). De mest innflytelsesrike av disse er Badr-organisasjonen, *Asaib Ahl al-Haq* (AAH) og *Kata'ib Hizbollah* (KH), som alle har vært aktive i lang tid før den nåværende konflikten. Samtlige har bilder av iranske religiøse ledere på sine flagg, plakater og nettsider, og beskriver seg selv som lojale ikke bare til Irak, men også til Irans øverste leder, Ayatollah Ali Khamenei (Parker 2015).

Mange av de Iran-vennlige militsene skal stå bak en rekke overgrep mot sunnimuslimsk lokalbefolkning i gjenerobrede områder av Irak. Etter gjenerobringen av Tikrit og omliggende byer våren 2015, kom det rapporter om plyndringer, nedbrenning av hus og vilkårlige arrestasjoner og forsvinninger (HRW 2015b). Militsene betrakter disse områdene som støttebaser for sunniopprørere, og mistenker innbyggerne for å samarbeide eller sympatisere med ISIL (Wing 2014). Også tidligere i konflikten har disse militsene utført lignende hevnaksjoner mot sunnimuslimer, blant annet i Bagdad, Diyala, Hilla og Amerli (Amnesty International 2014; HRW 2014; HRW 2015a).

På tross av dette finnes det sunnienheter som har sluttet seg til de Iran-støttede gruppene (Tollast 2016; Al-Salhy 2016). (Se mer om dette i kapittel 3.5.)

3.2.1 *Asa'ib Ahl al-Haq* (AAH)

Asa'ib Ahl al-Haq (AAH), også kjent under navnet League of the Righteous, ble offisielt stiftet i januar 2006 av Qais al-Khazali som en utbrytergruppe fra Mahdi-hæren⁹. AAH søker å fremme Irans politiske og religiøse innflytelse i Irak, og viser åpenlyst sin lojalitet til Irans ledere (CP 2016a, s. 1).

Mellom 2006 og 2011 tok AAH på seg ansvaret for over 6000 angrep på amerikanske styrker. Mange av angrepene regnes som svært avanserte operasjoner (CP 2016a, s. 1). Da amerikanerne trakk seg ut av Irak i 2011, orienterte AAH seg

⁹ Mahdi-hæren (*Jaysh al-Mahdi*) ble etablert av Moqtada al-Sadr da amerikanerne okkuperte Irak i 2003. For mer om Mahdi-hæren, se Landinfo 2011a. Se også kapittel 3.3.1 om etterfølgeren, Fredsbrigadene, som av enkelte fortsatt synes å bli betegnet som Mahdi-hæren.

over mot politisk virksomhet, men uten å gi avkall på sin militante profil. I perioden frem mot 2014 ble gruppen kjent for å fyre opp under sekterisk vold, og gikk også for å være den militante muskelen bak tidligere statsminister Malikis Dawa-parti (Stanford University 2016c).

Frem til Mosul falt i juni 2014, var AAH utplassert i det vestlige og sentrale Irak og ble etter hvert involvert i alle de store operasjonene der (Samarra, Muqtadiya (Diyala), Tikrit, Jurf al Sakhar (Babil) og Amerli (Salah al-Din)) (Wing 2014). Støtten fra Iran har vedvart, både økonomisk og logistisk. Nye AAH-rekrutter blir ofte sendt til Iran for to ukers intensiv trening med den iranske Revolusjonsgarden før de sendes til frontlinjene (Stanford University 2016c).

Etter hvert har det også kommet rapporteringer om at AAH står bak flere tilfeller av sekteriske angrep og hevnaksjoner mot sivile sunnier. Dette skjedde bl.a. under gjenerobringen av Tikrit i mars 2015 (HRW 2015b). AAH skal også være ansvarlig for flere kidnappinger og henrettelser av sunnimuslimer i Bagdad og i Bagdad-beltet¹⁰ (HRW 2014) våren og sommeren 2014, og har også vært involvert i kriminelle aktiviteter som kidnappinger for løsepenger (Wing 2014).

3.2.2 Badr-organisasjonen

Badr-organisasjonen, også kjent under navnet Badr-korpset eller Badr-brigaden, var frem til 2012 den væpnede fløyen av det sjiadominerte partiet ISCI – Islamic Supreme Council of Iraq (Det Islamske Høyesterådet). Både partiet og militsen ble stiftet i Iran under Iran-Irak-krigen på 80-tallet. Grunnlegger og nåværende leder av Badr-organisasjonen er Hadi al-Amiri (Stanford University 2016a; CP 2015).

ISCI har siden 2005 hatt politisk kontroll over det irakiske innenriksdepartementet. Som følge av dette ble Badr-organisasjonens mannskaper tidlig innrullert i politiets og andre ordensorganers styrker, og i årene som fulgte ble det rapportert om utenomrettslige drap og fengslinger, bortføringer og andre overgrep mot sunnier utført av Badr-folk i politiuniformer (Landinfo 2011b, s. 1-2; Parker 2015).

I 2012 gikk Badr-organisasjonen ut av ISCI og etablerte seg som egen politisk og militær enhet. Under Maliki fungerte Hadi al-Amiri som samferdselsminister, mens Mohammed Ghabban, en annen Badr-leder, ble utnevnt til innenriksminister i statsminister Abadis regjering i oktober 2015 (Stanford University 2016a).

Badr-organisasjonen har opprettholdt en sterk militær organisasjon, og regnes for å være den største og mest betydningsfulle sjiamilitsen innen PMU (Gulmohamad 2016; Sowell 2015). Den skal ha vært av sentral i kampene mot ISIL etter Mosuls fall, og spesielt i Diyala-provinsen, der Amiri er militærguvernør og en annen Badr-leder har guvernørposten, har gruppen spilt en dominerende rolle. Badr-organisasjonen er for øvrig den eneste militsen som har en slik posisjon i én bestemt provins (Sowell 2015).

Hadi al-Amiris innflytelse strekker seg langt utenfor Badr-organisasjonens rammer. I tillegg til å være militærguvernør i Diyala, er han også nestkommanderende for PMU-apparatet (Saadoun 2015).

¹⁰ HRW (2014) har dokumentert drapene på i alt 119 sunnimuslimske menn i dette området i perioden mars – juli 2014.

3.2.3 Kata'ib Hizbollah (KH)

Kata'ib Hizbollah (KH) skal ha blitt dannet i 2007 av Abu Mahdi al-Muhandis¹¹, som med det brøt ut av Badr-organisasjonen (Strouse 2010; Lewitt & Smyth 2015). Muhandis har vært en fremtredende figur blant Irans mange medspillere i Irak i mange år (Lewitt & Smyth 2015). Han er nå også nesteleder for den regjeringsoppnevnte PMU-kommisjonen (Mansour 2016a).

KH skal ha beholdt sin anti-amerikanske ideologi og agenda, og skal for eksempel gjentatte ganger ha boikottet operasjoner mot ISIL hvor USA deltar (CP 2016b, s. 2).

Ifølge forskere ved Washington Institute (Knights 2015; Lewitt & Smyth 2015) har KH vært utplassert over store deler av Sentral-Irak i kampen mot ISIL, fra Anbar til Samarra og Diyala, og var i likhet med andre Iran-støttede grupper operative lenge før den generelle PMU-mobiliseringen mot ISIL. KH skal for øvrig ha vært en hovedaktør bak ødeleggelsene og overgrepene som fant sted i al-Dur i nærheten av Tikrit under gjenerobringen av byen i mars 2015 (HRW 2015b, s. 5).

3.2.4 Khorasani-brigadene

Khorasani-brigadene (*Saraya al-Khorasani*) ble dannet høsten 2014, og er et ferskt eksempel på en paramilitær irakisk gruppe opprettet av Iran. Denne gruppen skiller seg fra andre Iran-støttede militser ved at den bruker samme logo som den iranske Revolusjonsgarden. Quds-styrkens leder Qassem Sulaimani skal for øvrig en rekke ganger ha latt seg avbilde sammen med ledere for Khorasani-brigadene. Den irakiske lederen for gruppen er Ali al-Yaseri (Qaidaari 2015).

Khorasani-brigadene skal i løpet av kort tid ha klart å organisere militære operasjoner mot ISIL, blant annet i Diyala-provinsen. Gruppens uttalte mål er å forhindre ISIL fra å ta seg inn i Samarra, å beskytte Najaf, Karbala og Bagdad, samt å utrydde ISIL fra Irak (Qaidaari 2015).

3.2.5 Kata'ib al-Imam Ali

Kata'ib al-Imam Ali er en annen nyetablering som har vokst raskt. Gruppen ble kunngjort i juni 2014 og skal ha vært relativt aktiv i byene Amerli og Tuz, og ellers over store deler av Diyala. Her har gruppen kjempet side om side med andre Iran-støttede sjiamilitser (Lewitt & Smyth 2015).

Kata'ib al-Imam Ali ledes av Sheb al-Zaidi, som har en bakgrunn i Mahdi-hæren. Militsen er tilknyttet partiet *Harakat al-Iraq al-Islamiyah* (Iraks islamske bevegelse) (Diplomatkilde 2016). Bak gruppens raske ekspansjon skal imidlertid lederen for Kata'ib Hizbollah, Abu Mahdi al-Muhandis, stå. Han skal i lengre tid ha arbeidet med å etablere flere anti-amerikanske, ekstremistiske sjiamilitser i Irak (Lewitt & Smyth 2015).

Militsen har spesielt rekruttert medlemmer fra Najaf.

¹¹ Hans virkelige navn er Jamal Jaafar Muhammed Ali (Lewitt & Smyth 2015). Muhandis er forøvrig den påståtte hovedmannen bak bombingene av den amerikanske og franske ambassaden i Kuwait i 1983 og attentatet på Kuwaitis emir i 1985 (CP 2016b).

3.2.6 Kata'ib Jund al-Imam

Kata'ib Jund al-Imam (The Imam's Soldiers' Battalions) er en annen gruppe med ideologiske forbindelser til Iran. Gruppen ledes av Ahmed al-Asady (TRAC u.å.).

Landinfo har lite informasjon om denne gruppens aktiviteter, men den er nevnt blant militsene som deltok i gjenerobringen av Tikrit og omkringliggende byer i mars 2015 (HRW 2015b, s. 1).

3.2.7 Harakat Hizbollah al-Nujaba

Harakat Hizbollah al-Nujaba ble dannet av AAH og Kata'ib Hizbollah i 2013 som en frontorganisasjon for irakiske militsmedlemmer som deltar i krigen mot ISIL i Syria (Stanford University 2016c). Gruppen ledes av al-sheikh Ahram al-Kaabi, som skal ha nære forbindelser til Iran (Diplomatkilde 2016; Roggio & Daoud 2016).

Harakat Hizbollah al-Nujaba er nevnt blant de Iran-vennlige gruppene som deltar i den pågående offensiven mot Fallujah (Martin 2016).

3.3 MILITSER LOJALE TIL SJIAPOLITISKE FRAKSJONER

Tilhengere av enten Moqtada al-Sadr eller Det Islamske Høyesterådet (ISCI), ledet av Ammar al-Hakim, utgjør to mektige sjiapolitiske fraksjoner i Irak. Til tross for rivaliseringen dem imellom, er militser lojale til disse fraksjonene kategorisert sammen fordi de begge har en løs tilslutning til den irakiske regjeringen, og samtidig komplekse forbindelser til Iran (Gulmohamad 2016).

3.3.1 Saraya al-Salam (Fredsbrigadene)

I 2014 gjenopplivet Moqtada al-Sadr Mahdi-hæren for å bekjempe ISIL. Med dette ble gruppen omdøpt til Saraya al-Salam, som betyr Fredsbrigadene. Mahdi-hæren hadde da ikke vært aktiv i sin opprinnelige form siden den la ned sine våpen i 2008. Frem til da hadde den vært den største og mest innflytelsesrike sjiamilitsen i Irak. Elitegruppen Promised Day Brigades, som ble opprettet i 2008, samt Asa'ib Ahl al-Haq og andre utbrytergrupper under nye navn, hadde i mellomtiden fortsatt den væpnede aktivismen (se mer om dette i Landinfo 2011a).

Moqtada al-Sadr har frem til mars 2016 uttrykt sin støtte til regjeringen, og Fredsbrigadene har samarbeidet nært med de irakiske sikkerhetsstyrkene i kampen mot ISIL. Sammen skal de ha gjenerobret mye av Jurf al-Sakhar-regionen mellom Bagdad og Babil og sikret Samarra mot en ISIL-offensiv vinteren 2014-2015. Etter flere tilfeller av sjiamilitante massakre mot sivile sunnimuslimer i februar 2015, trakk Sadr Fredsbrigadene vekk fra frontlinjene. Allerede i mars ble imidlertid militsen utplassert igjen, denne gangen for å bistå i offensiven for å gjenerobre Tikrit fra ISIL (Stanford University 2016b).

Fredsbrigadene skal være den sterkeste av militsene som er uavhengig av Iran (Diplomatkilde 2016).

Det er Landinfos erfaring at folk fortsatt kan bruke «Mahdi-hæren» i dagligtalen som benevnelse på Fredsbrigadene (Klanleder fra Anbar provins, møte i Amman mars 2016). Mahdi-hæren (*Jaysh al-Mahdi*) synes etter dens tidligere bravader å være et godt innarbeidet begrep i befolkningen.

3.3.2 Grupper lojale til Det Islamske Høyesterådet (ISCI) og Ammar al-Hakim

Det finnes også flere militser som er lojale til Det Islamske Høyesterådet (Islamic Supreme Council of Iraq – ISCI) og dets leder Ammar al-Hakim. Deriblant er *Saraya Ashura*, *Ansar al-Aqida*, *Saraya al-Jihad* og *Liwa al-Muntathar* (Gulmohamad 2016; Diplomatkilde 2016).

Det har blitt hevdet at opprettelsen av disse militsene er et forsøk fra ISCIs side på å skape en motvekt til Badr-organisasjonen, som brøt med ISCI i 2012 (Al-Tamimi & Spyer 2014).

3.4 PRO-SISTANI MILITSER UNDERLAGT SJIAHELLIGDOMMENES STIFTELSE

Som en direkte følge av Sistanis fatwa ble det dannet egne militser under sjiahelligdommenes stiftelser for å beskytte disse. De omtales av og til som *Hashd Sistani* (Steele 2015):

- **Ali al-Akbar-brigaden** (ledes av Ahmed al-Safi) er støttet og finansiert av Imam Hussein-helligdommen i Karbala
- **Abbas-bataljonen** (ledes av Sheikh Abdul Mahdi al-Karbalai) er støttet og finansiert av Abbas-helligdommen i Karbala
- Imam Ali-helligdommen i Najaf skal også ha en egen milit

Anslagene over hvor mange som har sluttet seg til disse militsene, varierer; vi har sett tall fra 10 000 til 50 000 mann (Steele 2015; Knights 2015).

Disse militsene synes ikke å være finansiert av Iran (Knights 2015), og består i stor grad av frivillige som vervet seg etter Sistanis fatwa (Gulmohamad 2016). Samtidig skal det være en betydelig andel sunnimuslimer i disse militsene. I mai 2016 rapporterte *The National Interest* (Tollast 2016) at Ali al-Akbar-brigaden hadde 20 prosent sunnier, mens Abbas-bataljonen hadde 10 prosent. Dette er ifølge artikkelforfatteren ikke overraskende, ettersom Sistanis fatwa var tydelig på at sunniene skulle beskyttes.

3.5 SUNNIMILITSER OG ANDRE MINORITETSBASERTE MILITSER INNEN PMU

Mange sunnigrupper opererer nå også under samme mandat som PMU, både innenfor etablerte sjiamilitser og som selvstendige sunnienheter. Blant annet viser flere kilder til en styrke som trenes i Mosul-området kalt *Hashd al-Watani*. Styrken er forventet å spille en rolle i en fremtidig gjenerobring av Mosul og trenes av tyrkiske tropper¹² (Kalin 2016; Mansour 2016b). Betegnelsen Hashd al-Watani betyr nasjonale mobiliseringsenheter og skal henspille på nasjonale, ikke-sekteriske mål (Leder for en irakisk frivillig organisasjon, møte i Amman i mars 2016). Styrken ledes av Athil al-Nujaifi, tidligere guvernør i Ninewa-provinsen, og skal bestå av 4000 mann utenfor Mosul og flere tusen inne i byen (Mansour 2016b).

Under gjenerobringen av Ramadi på slutten av 2015, og de kampene som fortsatt pågår i Anbar-provinsen, deltar for øvrig en betydelig andel sunnimilitser ved siden av de regulære irakiske hærstyrkene. Dette er både lokale, stammebaserte grupper og mer etablerte sunniformasjoner innenfor PMU (Diplomatkilde 2016; Martin 2016).

¹² Ved hjelp av en slik lokal alliert, skal Tyrkia ha som mål å utvide sin innflytelse i den sunnibefolkede Ninewa-provinsen, og samtidig motvirke Irans innflytelse i landet (Kalin 2016).

Samtidig foregår det en bevisst rekruttering av sunnimuslimer til PMU. I januar 2016 besluttet statsminister Abadi at det skulle rekrutteres 40 000 sunnier til organisasjonen. Hensikten er å redusere den sekteriske dimensjonen ved PMU og skape større aksept for organisasjonen, samt å legge til rette for frigjøring av ISIL-kontrollerte områder fra innsiden. Sunnirekrutter vil ha bedre kunnskap om geografi og ISILs operasjoner i disse områdene, for eksempel hvor de har sine våpenlagre. De 40 000 nye rekruttene skal plasseres i Anbar, Salah al-Din og i Ninewa, og styrken skal etter planen utvides med 10 000 nye rekrutter på et senere tidspunkt (Saadoun 2016). Det er usikkert om disse tallene har blitt fullt oppnådd.

Det diskuteres hvorvidt dette initiativet kan ses i sammenheng med regjeringens planer om å opprette en nasjonalgarde, og om tilstedeværelsen av sunnier i PMU kan være begynnelsen på en slik ordning (Saadoun 2016). Regjeringen vedtok et forslag om nasjonalgarde i februar 2015, men dette er fortsatt til behandling i parlamentet. Per januar 2016 skal det ikke ha blitt satt en ny dato for behandling av forslaget (Saadoun 2016).¹³

Flere stammebaserte sunnimilitser skal også ha sluttet seg til PMU på eget initiativ, og en rekke PMU-militser har nå sunnier blant sine medlemmer. Både de Iran-vennlige militsene og sjiahelligdommenes militser er nevnt i den sammenheng (Tollast 2016). Ved å slutte seg til fremtredende sjiamilitser som Badr-organisasjonen, Asaib Ahl al-Haq eller Kata'ib Hizbollah, får stammemilitsene rask tilgang til våpen og utstyr som skal være mer avansert enn det som brukes av den irakiske hæren (Al-Salhy 2015).

Det finnes også turkmenske militser innen PMU, som blant annet ble satt inn i operasjonene for å ta tilbake turkmenske landsbyer sør for Kirkuk i mars og april 2015 (Landinfo 2015, s. 11.) I tillegg er det også innslag av kristne militser og grupperinger i PMU. Babylon-brigaden, ledet av Rayan al-Chaldeani, er en av dem (Sattar 2016). Det skal også være en stor andel kristne i Hashd al-Watani (Neuhof 2015).

3.6 ANDRE MILITSER TILKNYTTET PMU

Vi nevner her kort andre sjiamilitser som vi kjenner ved navn, men som vi ellers har lite informasjon om (Diplomatkilde 2016):

- *Waad allah*-militsen (ledes av Sami al-Masoud)
- *Sailed al-Shuhadaa*-militsen (ledes av al-hajj Abu Alaa)
- *Asad Allah*-militsen (ledes av Abu Turab al-Assady)
- *Assadullah al-Ghalib*-militsen (ledes av Hisham al-Maksosy)
- *Ansar al-Hijja*-brigadene (ledes av al-Sheikh Muhammed al-Kanany)
- *Abu al-Fadl al-Abbas*-styrkene (ledes av Aws al-Khafaji, tidligere talsmann for Moqtada al-Sadr).

¹³ Lovforslaget har skapt splid mellom de ulike partiblokkene i parlamentet; både sjiablokken og de kurdiske parlamentsmedlemmene er skeptiske til å trene og bevæpne sunnistammer (Diplomatkilde 2015).

3.7 PMU-MILITSENES OPERASJONSOMRÅDER

PMU opererer over store deler av landet. De har særlig vært engasjert i krigshandlinger mot ISIL i Anbar, Salah al-Din, Diyala og Kirkuk (se kart i ISW 2016b).

Under den pågående gjenerobringen av byer i Anbar, har frykten for å provosere den sunnimuslimske lokalbefolkningen lagt føringer for hvordan og i hvilken grad sjiamilitsene blir brukt. Da Ramadi ble tatt tilbake i desember 2015, skal sjiamilitsene ha spilt en mindre fremtredende rolle, mens lokale sunnimilitser deltok aktivt ved siden av de regulære irakiske hærstyrkene (ISF) (Diplomatkilde 2016). I offensiven mot Fallujah, som startet 23. mai, har sjiamilitsene en viktig rolle i innsatsen for å omringe og holde utkanten av byen, men skal ikke ha blitt tiltenkt en rolle i erobringen av selve byen. Fallujah sentrum er fortsatt ikke gjenerobret, og det er utbredt bekymring for at sjiamilitsene kan begå omfattende overgrep mot sunnibefolkningen dersom de likevel skulle bli satt inn i byen (Martin 2016; Chmaytelli 2016).¹⁴

Ifølge Michael Knights (2015) ved Washington Institute finnes det knapt noen slagmark hvor bare én militser, eller en bestemt kategori av PMU, opererer. Likevel er det områder hvor enkelte PMU-militser gjør seg mer gjeldende enn andre:

- Badr-organisasjonen er den sterkeste langs Diyala-elven og langs hovedveien mellom Bagdad og Kirkuk.
- Fredsbrigadene er sterke i Bagdad, Samarra, Najaf og Karbala. De har også hatt offensive oppgaver i Bagdad-forstaden Jurf al-Sakhar og i Tikrit (Stanford University 2016b).
- Kata'ib Hizbollah og AAH er spredd ut over mange ulike krigssoner.
- Sjahelligdommenes militser er særlig sterke rundt de hellige byene i sør (Najaf og Karbala, hvor det ikke er stridshandlinger) og i grenseområdene mot Anbar-provinsen.

Andre steder, som i den vestlige delen av Eufrat-dalen, skal PMU-militsene bare ha begrensede støttefunksjoner for hæren (Knights 2015).

I Bagdad er situasjonen en annen og mer kompleks, ifølge Knights (2015). Der deler PMU-militser, hæren og politiet på både forsvaret av byen og mer politimessige ordensoppgaver, ofte i et rivaliserende forhold. I henhold til en diplomatkilde (møte i Amman mars 2016) driver militsene patruljering mer enn de bemanner sjekkpunkter i Bagdad. De setter likevel opp uformelle sjekkpunkter på sideveier og stopper folk som passerer vilkårlig, basert for eksempel på bilskilt som viser hvor i landet bilen er registrert. Irakiske sikkerhetsstyrker (ISF) bemanner sjekkpunktene i hovedgatene.

I Basra helt i sør skal AAH nylig ha opprettet et nytt hovedkvarter. Muligens er dette noe som innvarsler et sterkere PMU-nærvær der etter hvert (ISW 2016a).

¹⁴ Som tilfellet var under Ramadi-offensiven, har sunnigrupper også her en viktig rolle, både Fallujah-baserte stammegrupperinger og mer etablerte sunniformasjoner innenfor PMU (Martin 2016).

4. REFERANSER

4.1 SKRIFTLIGE KILDER

- Adnan, S. & Reese, A. (2014, oktober). *Beyond the Islamic State: Iraq's Sunni Insurgency*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Sunni%20Insurgency%20in%20Iraq.pdf> [lastet ned 11. mai 2016]
- Amnesty International (2014, 14. oktober). *Absolute Impunity. Militia Rule in Iraq*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra http://www.amnesty.org.uk/sites/default/files/absolute_impunity_iraq_report.pdf [lastet ned 11. mai 2016]
- Bayoumi, A. & Harding, L. (2014, 27. juni). Mapping Iraq's fighting groups. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/06/mapping-out-iraq-fighting-groups-201462494731548175.html> [lastet ned 11. mai 2016]
- BBC (2014, 1. juli). Iraq crisis: Key players in Sunni rebellion. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-28053496> [lastet ned 11. mai 2016]
- Chmaytelli, M. (2016, 26. mai). Top Shi'ite cleric urges restraint in assault on Iraq's Falluja. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-iraq-falluja-sistani-idUSKCN0YG113> [lastet ned 1. juni 2016]
- CP, dvs. Counter Extremism Project [2015]. *Badr Organization*. Brussel/London: CP. Tilgjengelig fra <http://www.counterextremism.com/threat/badr-organization> [lastet ned 11. mai 2016]
- CP [2016a]. *Asaib Ahl al-Haq*. Brussel/London: CP. Tilgjengelig fra <http://www.counterextremism.com/threat/asaib-ahl-al-haq> [lastet ned 11. mai 2016]
- CP [2016b]. *Kata'ib Hizbollah*. Brussel/London: CP Tilgjengelig fra <http://www.counterextremism.com/threat/kata%E2%80%99ib-hezbollah> [lastet ned 11. mai 2016]
- Diplomatkilde (2015, 10. juni). Rapport unntatt offentlighet.
- Diplomatkilde (2016, 15. februar). Rapport unntatt offentlighet.
- Global Security (u.å.). *Hashd al-Shaabi / Hashd Shaabi / Popular Mobilisation Units / People's Mobilization Forces* (sist endret 3. januar 2016). Washington D.C.: GlobalSecurity.org. Tilgjengelig fra <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/hashd-al-shaabi.htm> [lastet ned 12. mai 2016]
- Gulmohamad, Z. K. (2016, 29. april). Iraq's Shia Militias: Helping or Hindering the Fight Against Islamic State? *Terrorism Monitor*, 14(9). Tilgjengelig fra http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=45375&tx_ttnews%5BbackPid%5D=7&cHash=db3aed785c4b55f37f604d76eb6640c3#.VzSK309f2fC [lastet ned 12. mai 2016]
- Habib, M. (2015, 15. mai). Whose Side Are They On? Shiite Militias Campaign Against Their Own PM. *Niqash*. Tilgjengelig fra <http://www.niqash.org/en/articles/politics/5009/> [lastet ned 11. mai 2016]
- Heras, N. (2014, 26. juni). The Tribal Component of Iraq's Sunni Rebellion: The General Military Council for Iraqi Revolutionaries. *Terrorism Monitor*, 12(13). Tilgjengelig fra http://www.jamestown.org/programs/tm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=42554&cHash=5ce0babbb2face2fa0e67b07a91048c5#.VZn_hlvLibA [lastet ned 11. mai 2016]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2014, juli). *Iraqi Pro-Government Militias' Trail of Death. Attacks on Sunnis in At Least 3 Provinces*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2014/07/31/iraq-pro-government-militias-trail-death> [lastet ned 11. mai 2016]

- HRW (2015a, 18. mars). *After Liberation Came Destruction. Iraqi Militias and the Aftermath of Amerli*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/report/2015/03/18/after-liberation-came-destruction/iraqi-militias-and-aftermath-amerli> [lastet ned 2. juni 2016]
- HRW (2015b, 20. september). *Ruinous Aftermath. Militia Abuses Following Iraq's Recapture of Tikrit*. New York: HRW. Tilgjengelig fra https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/iraq0915_4up_0.pdf [lastet ned 11. mai 2016]
- Iraq Oil Report (2015, 22. juli). Mosul insurgents challenge Islamic State occupiers. *Iraq Oil Report*. Tilgjengelig fra <http://www.iraqoilreport.com/news/mosul-insurgents-challenge-islamic-state-occupiers-15337/> [lastet ned 11. mai 2016]
- ISW, dvs. Institute for the Study of War (2016a, 11. januar). *Iraq Situation Report: January 7 - 11, 2016*. Washington D.C.: ISW. Tilgjengelig fra <http://www.iswresearch.blogspot.no/2016/01/iraq-situation-report-january-7-january.html> [lastet ned 11. mai 2016]
- ISW (2016b, 21. april). *Iraq Control of Terrain Map: 23 May 2016*. Washington D.C.: ISW. Tilgjengelig fra <http://post.understandingwar.org/backgrounder/iraq-control-terrain-map-may-23-2016> [lastet ned 11. mai 2016]
- Kalin, S. (2016, 7. januar). Turkish forces training the Hashid Watani Sunni militia. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-iraq-turkey-idUSKBN0UL1DF20160107?feedType=RSS&feedName=worldNews> [lastet ned 11. mai 2016]
- Khan, I. (2014, 18. november). ISIL and Sunni rebels: an end to the affair? *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/blogs/middleeast/2014/10/99521.html> [lastet ned 11. mai 2016]
- Knights, M. (2015, 8. september). *Devils You Don't Know*. Washington D.C.: Washington Institute for Near East Policy. Tilgjengelig fra <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/devils-you-dont-know> [lastet ned 11. mai 2016]
- Knights, M., Smyth, P., & Ali, A. (2015, 1. juni). *Iranian Influence in Iraq: Between Balancing and Hezbollahization?* Washington D.C.: Washington Institute for Near East Policy. Tilgjengelig fra <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/iraq-and-iranian-influence-between-balancing-and-hezbollah-ization> [lastet ned 11. mai 2016]
- Landinfo (2011a, 18. april). *Mehdi-hæren/Jaysh al-Mahdi - JAM*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1601/1/1601_1.pdf [lastet ned 11. mai 2016]
- Landinfo (2011b, 30. mars). *Badr-militsen*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1584/1/1584_1.pdf [lastet ned 11. mai 2016]
- Landinfo (2013, 29. november). *Irak: Relasjoner mellom militante grupperinger – en oversikt*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/2637/1/2637_1.pdf [lastet ned 11. mai 2016]
- Landinfo (2015, 2. juli). *Irak: Sikkerhetssituasjon og internt fordrevne i Kirkuk provins - mai/juni*. 2015. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/3196/1/3196_1.pdf [lastet ned 11. mai 2016]
- Landinfo & Migrationsverket (2014, 28. februar). *Sikkerhetssituasjonen i Irak. Delrapport fra Migrationsverkets og Landinfos informasjonsinnhentingsreise til Bagdad og Erbil 16.–22. november 2013*. Oslo/Norrköping: Landinfo/Migrationsverket. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/2802/1/2802_1.pdf [lastet ned 31. mai 2016]
- Lewitt, M. & Smyth, P. (2015, 5. januar). *Kataib al-Imam Ali: Portrait of an Iraqi Shiite Militant Group Fighting ISIS*. Washington D.C.: The Washington Institute for Near East Policy. Tilgjengelig fra <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/kataib-al-imam-ali-portrait-of-an-iraqi-shiite-militant-group-fighting-isis> [lastet ned 11. mai 2016]

- Mansour, R. (2016a, 11. februar). No signs of improvement. *The Cipher Brief*. Tilgjengelig fra <https://www.thecipherbrief.com/article/middle-east/no-signs-improvement> [lastet ned 11. mai 2016]
- Mansour, R. (2016b, 20. mai). *Mosul After the Islamic State: The Kurdistan Region's Strategy*. Beirut: Carnegie Middle East Center. Tilgjengelig fra <http://carnegie-mec.org/2016/05/18/mosul-after-islamic-state-kurdistan-region-s-strategy-mosul-after-islamic-state-kurdistan-region-s-strategy/iygh> [lastet ned 26. mai 2016]
- Martin, P. (2016, 27. mai). *The Campaign for Fallujah: May 26, 2016*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/backgrounder/campaign-fallujah-may-26-2016> [lastet ned 3. juni 2016]
- Middle East Eye (2014, 20. juni). Diverse groups make up Iraq's Sunni insurgency. *Middle East Eye*. Tilgjengelig fra <http://www.middleeasteye.net/news/diverse-groups-make-iraqs-sunni-insurgency-1157854450> [lastet ned 11. mai 2016]
- Neuhoof, F. (2015, 9. juni). Isis in Iraq: Sunni and Christian fighters outside Mosul want money and guns to take back city. *International Business News*. Tilgjengelig fra <http://www.ibtimes.co.uk/isis-iraq-sunni-christian-fighters-outside-mosul-want-money-guns-take-back-city-1504983> [lastet ned 25. mai 2016]
- Parker, N. (2015, 21. oktober). Power failure in Iraq as militias outgun state. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/investigates/special-report/iraq-abadi/> [lastet ned 11. mai 2016]
- Peled, D. (2015, 17. november). Who Is Abu Bakr al-Baghdadi? *Haaretz*. Tilgjengelig fra <http://www.haaretz.com/middle-east-news/isis/iraq/1.683549> [Elektronisk abonnementsstjeneste]
- Roggio, B. & Daoud, D. (2016, 18. mars). 'Hezbollah and Harakat al Nujaba are the twins of resistance,' Iraqi militia spokesman says. *The Long War Journal*. Tilgjengelig fra <http://www.longwarjournal.org/archives/2016/03/hezbollah-and-harakat-al-nujaba-are-the-twins-of-resistance-iraqi-militia-spokesman-says.php> [lastet ned 3. juni 2016]
- Saadoun, M. (2015, 30. desember). Iraq's Popular Mobilization Units warn against 'renewed occupation' by US. *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/12/iraq-us-forces-presence-isis-pmu-threats.html#ixzz41pRpPHc8> [lastet ned 11. mai 2016]
- Saadoun, M. (2016, 14. januar). It's official: Sunnis joining Iraq's Popular Mobilization Units. *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/01/iraq-sunnis-join-shiite-popular-mobilization-forces.html> [lastet ned 11. mai 2016]
- Al-Salhy, S. (2015, 15. juni). Iraqi Sunnis join Shia militias to fight IS militants. *Middle East Eye*. Tilgjengelig fra <http://www.middleeasteye.net/news/iraqi-sunnis-join-shiite-militias-fight-militants-520291754> [lastet ned 11. mai 2016]
- Sattar, O. (2016, 4. mars). Who's really taking Christian homes in Iraq? *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/03/iraq-popular-mobilization-units-seize-christian-homes.html> [lastet ned 11. mai 2016]
- Sowell, K. (2015, 13. august). *Badr at the Forefront of Iraq's Shia Militias*. Washington D.C.: Carnegie Endowment for Peace. Tilgjengelig fra <http://carnegieendowment.org/sada/?fa=61016> [lastet ned 11. mai 2016]
- Stanford University (2015a, 10. november). *Mapping Militant Organizations. Islamic Army in Iraq*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/5> [lastet ned 11. mai 2016]
- Stanford University (2015b, 2. oktober). *Mapping Militant Organizations. Ansar al Islam*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra

- <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/13> [lastet ned 11. mai 2016]
- Stanford University (2015c, 19. august). *Mapping Militant Organizations: 1920s Revolution Brigades*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/9> [lastet ned 11. mai 2016]
 - Stanford University (2015d, 14. august). *Mapping Militant Organizations: Mujahideen Army*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/3> [lastet ned 11. mai 2016]
 - Stanford University (2015e, 27. juli). *Mapping Militant Organizations. Naqshbandi*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/75> [lastet ned 11. mai 2016]
 - Stanford University (2016a, 7. april). *Mapping Militant Organizations: Badr Organization of Reconstruction and Development*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/435> [lastet ned 11. mai 2016]
 - Stanford University (2016b, 6. april). *Mapping Militant Organizations. Mahdi Army*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/57> [lastet ned 11. mai 2016]
 - Stanford University (2016c, 4. april). *Mapping Militant Organizations: Asaib Ahl al-Haq*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/143> [lastet ned 11. mai 2016]
 - Stanford University (2016d, 4. april). *Mapping Militant Organizations. The Islamic State*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/1> [lastet ned 11. mai 2016]
 - Steele, J. (2015, 1. desember). Sunni tribes joining Shia militias as war against IS heats up in Iraq. *Middle East Eye*. Tilgjengelig fra <http://www.middleeasteye.net/news/sunni-tribes-joining-shia-militias-war-against-heats-iraq-1175770052> [lastet ned 11. mai 2016]
 - Strouse, T. (2010, 4. mars). Kata'ib Hezbollah and the Intricate Web of Iranian Military Involvement in Iraq. *Terrorism Monitor*, 8(9). Tilgjengelig fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=36109#.VsxqP0_2a5s [lastet ned 11. mai 2016]
 - Al-Tamimi, A. J. (2014). Sunni Opposition to the Islamic State. *Middle East Review of International Affairs*, 18(3). Tilgjengelig fra http://www.rubincenter.org/wp-content/uploads/2014/09/v18n03a01_Jawad_PDF.pdf [lastet ned 11. mai 2016]
 - Al-Tamimi, A. J. (2015, 7. juni). *Enemy of My enemy: Re-evaluating the Islamic State's Relationship with the Ba'athist JRTN*. Herzliya: Rubin Center for Research in International Affairs. Tilgjengelig fra <http://www.rubincenter.org/2015/06/enemy-of-my-enemy-re-evaluating-the-islamic-states-relationship-with-the-baathist-jrt/> [lastet ned 11. mai 2016]
 - Al-Tamimi, A. J. & Spyer, J. (2014, desember). How Iraq Became a Proxy of the Islamic Republic of Iran. *The Tower*. Tilgjengelig fra <http://www.thetower.org/article/how-iraq-became-a-wholly-owned-subsiary-of-the-islamic-republic-of-iran/> [lastet ned 26. mai 2016]
 - Tollast, R. (2016, 23. mai). Inside Iraq's Popular Mobilization Units. *The National Interest*. Tilgjengelig fra <http://nationalinterest.org/feature/iraqs-shia-militias-arent-bad-you-think-16291> [lastet ned 25. mai 2016]

- TRAC, dvs. Terrorism Research and Analysis Consortium (u.å.). *Kata'ib Jund al-Imam (KJI)*. [s.l.]: TRAC. Tilgjengelig fra <http://www.trackingterrorism.org/group/kataib-jund-al-imam> [lastet ned 11. mai 2016]
- Qaidaari, A. (2015, januar). Iran's new group in Iraq: Saraya al-Khorasani. *Al Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/01/iran-iraq-saraya-al-khorasani.html> [lastet ned 11. mai 2016]
- Wing, J. (2014, 30. desember). Asaib Ahl Al-Haq From A Breakaway Sadr Militia To Defenders Of Iraq. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.no/2014/12/asaib-ahl-al-haq-from-breakaway-sadr.html> [lastet ned 11. mai 2016]
- Wing, J. (2015, 4. mai). Rise Of The Islamic State And the Fading Away of the Rest of the Iraqi Insurgency. Interview With Aymenn Jawad al-Tamimi. *Musings on Iraq* [blogg]. Tilgjengelig fra <http://musingsoniraq.blogspot.no/2015/05/rise-of-islamic-state-and-fading-away.html> [lastet ned 11. mai 2016]

4.2 MUNTlige KILDER

- Diplomatkilde. Møte i Amman 31. januar 2016.
- Klanleder fra Anbar provins. Møte i Amman 6. mars 2016.
- Leder for en irakisk frivillig organisasjon. Møte i Amman 5. mars 2016.